

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt VIII. Ex missione Spiritus sancti in Apostolorum corda, hæc animæ
cum ipso Spiritu sancto ineffabilis conjunctio confirmatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

Quintū, Hujus quoque altissimæ cum DEO Unionis S. Joannes Evangelista cap. 14. meminit, dicens: *Qui habet mandata mea, & servat ea, ille est qui diligit me. Qui autem diligit me, diligetur a patre meo; & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum.* Quæ verba S. Cyrius lib. 10. cap. 1. de perfecta manifestatione DEI intelligi, quæ fit viris qui in sanctitate provecti sunt, quibus DEUS multò magis se manifestat, ac ad cognoscendum se præbet: quod intelligere oportet, ut benè adnotavit Tole-
tus ibi, non de cognitione speculativa, quæ etiam in peccatore potest esse major quam in viro per-
fecto; sed practica & experimentalis, qua DEUS hīc agnoscit per nostram unitivam & experi-
mentalem, ut infra plenius declarabimus.

Sextū, S. Apostolus Paulus non semel in Epistola hanc eccliam unionem confitetur. Epistola enim 2. ad Corinth. cap. 5. sic scribitur: *Sive mente exce-
dimus DEO; sive corpore sumus vobis: charitas enim
Christi ingerit nos, &c.* In que verba Theophylactus. Insanib[us] at, inquit, itaque Paulus anatoria qua-
dam insania DEV M amans, ac anatoris instar illi vi-
rens, nempe ad amatum extra seipsum raptus, ac ro-
tus in DEV M translatus, nec tuam ipsius vitam vi-
vens, sed illius quem amat. Quare S. Augustinus, Beda, & Anselmus, hunc locum accipiunt de ec-
clasi & rapiō Pauli. Quid est, inquit Augustinus a-
pud Bedam, *Mente excedimus DEO, ut illa rideamus
qua non licet homini loqui;* idem quoque Augu-
stinus in Ptol. 1. 13. *Quid est, Mente excedimus DEO?*
*Excedimus omnia ista carnalia, & quod vidimus, effa-
ri non possumus.* Mente enim tunc gaudent, quod
lingua exprimi nequeunt.

Septimū, idem Apostolus 2. ad Corinth. c. 12. docet. *Sic, inquit, hominem raptum usque ad ter-
tium celum. Et infra dici: quod raptus sit in paradi-
sum, & audiret arcana verba, quæ non licet homini
loqui.* Et licet hunc locum Pauli multi ex Patribus intelligent de raptu Pauli ad visionem divinæ es-
sentie, cui sententia adhaerens S. Augustinus, S.
Thomas, & plures alii; contrariam tamen opinio-
nem quamplurimi etiam ex Patribus probabilio-
rem judicarunt, inter quo fuit Hieronymus, Gre-
gorius, Cyrius, Chylostomus, ac passim alii
tam Patres, quam scholastici Doctores, quorum
meminit Molina 1. p. q. 12. art. 11. disp. 2. Hi omnes in hoc raptu tam ad tertium celum quam
ad paradisum, intelligent Apostolum non tan-
tum intellectu raptum, ac aliud si vidisse mysteria,
sed & voluntate ineffabilem inde voluptratem
hauissem; hanc enim significare docent illam vo-
cem paradiſum.

CAP V T VIII.

*Ex missione spiritus sancti in Apostolorum
corda, hac anima cum ipso spiritu san-
cto ineffabilis coniunctio con-
firmatur.*

TAM ex missione spiritus sancti, quam ex ejus mirabilis susceptione in die soleanni Pentecoste celebrata, hac ineffabilis spiritus sancti cum anima desponsatio, sive illapsus & manifestatio dilucide satis convincitur. Refertur enim Act. 2. spiritus sancti adventus in apostolorum corda, antea in Evangelio à Christo domino promilli, illis verbis. *Et repleti sunt omnes spiritu sancto.* Quæ verba, quia profundi & exactiori sensu à nobis

Thom. à Iesu Oper. Tom. II.

sunt exponenda, & forsitan planiori & probabilitati, breviter aliqua erunt observanda.

Primum sit, ante hunc adventum spiritus sancti apóstolos ac discipulos Domini spiritu sancto non caruisse, ut notant patres, præcipue Cyrilus Jerusalymitanus Catechesi 17. Leo Serm. 3. de Pen-
tecoste, S. Thomas, & complures alii: sed in hoc adventu docent, apóstolos eum majori copia & abundantia suscepisse, & novos effectus ejusdem spiritus sancti majori cum plenitudine degustasse, & ob eam solū causam spiritu sancto repletos proptissimum dicere faciunt.

In quo vero ista plenitudo spiritus sancti con-
sistat, non omnes eodem modo exponunt. Richardus de S. Victore in Sermone de Missione spiritus sancti, acutè distinguunt inter spiritus sancti infusionem, diffusionem, & effusionem. Infusio, inquit, est, etiam minus infusio, quam vas capere possit. Diffusio, quando eosque profundius, donec nulla eius pars vacua relinquitur. Effusio, quando quod infusum est supererexit, ita ut alius quoque prostratur. Subdit præterea, spiritu sancto vel gratia plenum dicitur, qui taliter tantum accipit, ad qualem quantum habeat, unus capacitate idoneus est: sicut val-
colum plenum dicimus, quando rancum capit, quantum capere potest; & plenus fons est, plenus flumen, plenitivuli.

A ii vero patres, agentes de spiritu sancto da-
to in Pentecoste apóstolis, non immēdiā intelli-
gunt: illa die spiritum sanctum datum fuisse Apo-
stolis, non solum per donorum sive charismatum
communicationem, sed per suam præficiam, &
essentiam, ac subtilitatem de novo apóstolorum
membris adveniens. Ita S. Gregorius Nazianzenus Orat. 44. de Pentecoste, postquam dixit spiritum sanctum datum discipulis, & ante passionem, & post resurrectionem, & tandem in Pen-
tecoste inquit: Verum obscurius primum in eis efficax
erat, secundo, expressius; nunc vero plenius, ut pote,
qui non iam actu (id est, effectu) presentis sit ut prius,
sed essentia (ut sic loquar) adgit simulque versetur.
Hac Gregorius.

S. Augustinus clarissime & expressissime hanc spiritus sancti præficiam sicut serm. 18. de Tempore, confi-
tetur. Ergo spiritus sanctus, ait, in hac die ad prepara-
randam apóstolorum suorum corda, velut imber sanctificationis illapsus est, non iam visitator subitus, sed
perpetuus consolator, & cohabitator eternus: nam scie-
re de semetipso Matr. 28. apóstoli suū dixerat: Ecce
ego vobis sum omnibus diebus usque ad consum-
mationem facili, ita etiam de spiritu sancto: Paracli-
ram, inquit, dabit vobis pater, qui vobisum sit in a-
ternum. Adgit ergo in hac die fideliōs fuit, non iam
per gratiam iustificationis, sed per ipsam presentiam
majestatis, atque illi, sive in scripturis, sive in con-
fuetudine plenus creaturā dicitur.

Hæc tamen patrum sententia aliquibus, qui
eorum sensum intimè non penetrarunt, nimis
dura, immo & falsa visa est, cum tamen sit omnino
veritatis contra, aliisque aliorum sententiis pro-
babilius & certior. Ea enim fuit mens D. Augustini, Gregorii, aliorumq[ue] patrum, ut existimarent
spiritus sancti adventum in discipulos factum
fuisse, non tantum per missionem donorum, sed per
ipsius spiritus sancti infusionem, illapsum,

B b 3

Legend.
Committ.

Balbus.
a S. Ca-
rthus, in
lib. Cä-
stelli ani-
ma man-
sion. 5.

cap. 1.

flendora
4. reflex.

2. & noſt.

Joseph à

Jesu.

Maria

Tom. 2.

Ascens. 4.

nime ad

Deum

lib. 2.

cap. 17.

sive manifestationem, ac per suam præsentiam essentiam in corda discipulorum fuisse dilatatum.

Quæ ut clariora fiant, scire in primis oportet, DEUM simul cum gratia iustificante justorum membris supernaturale illabi, ac præsentem fieri, ita ut si alijs ratione sue immensuratis non adesse justorum animabus, ratione gratiae & iustificationis omnino in eas venire diceretur, secundum illud Joan. 14. *Ad eum venimus, & mansio[n]em apud eum faciemus.* Et hæc quidem est communis Patrum sententia.

Secundò, Mensem nostram per gratiam iustificantem ipsi DEO (secundum ejus essentiam in anima existentem) unionem divinam, accidentaliam, copulari, ut plenius cap. 3, *hujus prima tractationis* afferuimus. Hæc amen uno per gratiam & charitatem, est habitualis, & quasi in actu primo, ut mox Theologorum loquuntur.

Tertiò, illud deinde meminisse oportet, quod etiam in superioribus adnotavimus, felicitatem per se fætam quam frumentum Beati in cordis, immo imperfectam fave inchoatam, quæ etiam in hac vita suo modo reperitur, non posse in habituali: cum DEO unione quantumvis perfecta confondere, sed necessariò in operatione, fave actuali cum DEO coniunctione sitam esse debere: unde quemadmodum beatitudo illa celestis consistit in illapsu DEI, præexistentis antea in anima essentia, potentias animæ, ut communis Theologorum sententia tenet. Non enim excogitari potest novus illapsus, aut manifestatio DEI in gloria illa celesti, nisi illa, quæ fit per istum illapsum, quo DEUS qualiter in centro animæ tam intellectui clarè videndum, quam voluntati fruendum se offerat, juxta illud Pauli: *Non sunt digna passione hujus temporis ad futuram gloriam, & revelabitur in nobis.* Revelabitur inquam ea, quæ int̄ latet, per habitationem DEI claræ & manifestæ in mentis justorum.

Ita eodem fermè modo, ut plenius ex dendis infra constabit, in Unione ista felicissima animæ cum DEO (quamvis non ita perfecta) contingit. Est enim DEUS ipse, ut auctor est supernaturalis grata, secundum suam essentiam omnino præfens justorum membris, ac per gratiam habitualem & charitatem, quæ in actu primo unitus & conjunctus, amen omnino abconditus; neccum ejus præsentiam expiri aut percipere valimus, nisi id ex speciali gratia & favore contingat: manifestamen se DEUS aliquando membris defecatus, ac ab omni labe purgatis, ita ut ejus presentia immedia è per unitivi amoris amplissimum experimentaliter percipientes & gustent. Hæc autem manifestatio præsencia DEI (ut inferius clarius ostendemus) fit per illapsum DEI in potentias animæ, ita ut DEUS per ejus essentiam & substantiam fiat prælens, (hinc: non ita perpicue ac in gloria) intellectui & voluntati Sanctorum; & hæc hujus vita summa beatitudo & felicitas est.

Ex his non obscurè percipies, Spiritus sancti missionem in Apostolos non fuisse tantum per plenitudinem & affuentiam spiritualium donorum, sed potius per exhibitionem & illapsum ipsum Spiritus sancti personæ in eorum corda; quod exprelè voluit S. Augustinus, dicens: *Aduit in hac die Spiritus sanctus fidelibus non iam per gratiam visitationis & operationis, sed per ipsam præsentiam majestatis.* Quod ampius declarat illo exemplo

balsami, quo non tam odorem balsami, quam ipsam substantiam unguenti, defluxisse docet; & S. Gregorius Nazianzenus, Primo, inquit, in eis Spiritus sanctus operabatur, sed tamen erat absconditus & obsecratus, ut rur de Apostolis ante Christi mortem. Secundo, inquit, id est post Christi resurrectionem, exprefsius operabatur Spiritus sanctus. Nunc vero, Ali. 1. in Pentecoste, nuptio qui non tantum illu (id est, actu primo & habitu aliter) præfens sit, sed essentia eorum membris adsit, simulque versetur: hoc est, ut præfens sit per suam essentiam, ac iniuste in actu secundo per desecrationem & dulcissimum amplectum. Apostolorum membris existit. Hæc est vera S. Augustini & Nazianzeni expositione, cujus mentem cum non esset alegans Niceta ejus Interpres, anxie torquebat, ut illud verbum essentia, quo usus est propriissime S. Gregorius, in tanto ac Catholico sensu exponat.

Fit igitur ex dictis, Spiritus sancti repletionem, (qua in illo solemnissimo Pentecoste facta disposita felici est contingebat) esse ipsum Spiritus sancti, sive totius Trinitatis illapsum ac manifestationem in discipulorum corda, quam Apostoli per experimentalem perceptionem ac cum ipso Spiritu sancto unionem feliciter degustantur. Experti enim sunt ineffabil modo per intimum & arcanum contactum sive amplectum, ipsum Spiritus sancti & totius Trinitatis præsentem, a quo mirabiles effectus, eo modo, quo plenius sequentibus capitibus exponemus.

Hanc nostram sententiam ali quoque gravissimi Patres libenter amplectuntur. Ambrosius Serm. 1. in Psal. 118. verf. 1. S. Gregorius in illa verba Cant. 1. Osculetur me osculo oris sui. & Bernardus in Cant. Serm. 8. (ut in superioribus ostendimus) docent, per osculum quod petit sponsa, non Spiritus sancti dona, sed ipsum Spiritum sanctum intelligi. Præterea non desunt Patres, qui per introductionem in cellam vinariam, de qua Cant. 2. mentio fit, etiam intelligent exhibitionem & susceptionem Spiritus sancti, quæ præserum in die Pentecostes facta est.

Confirmari præterea potest hac nostra de Spiritu sancti missione sententia ex alio loco Ioseph. 14. cujus exposicio multorum totius ingenia, ut invenerit possent tam sensum, quam illius loci contextum, quem nos proprio Spiritu sancto adepti res esse speramus. Verbo igitur Joannis illa tan. si diligitis me, mandata mea servate. Et ego rego Patrem, & alium Paracletum dabo vobis, ut maneat vobis in eternum. Spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere, quia non videt eum, nec scit eum. Vos autem cognoscetis eum, quia apud vos manebit, & in vobis erit. Non relinquam vos orphanos: veniam ad vos. In illo die vos cognoscetis, quia ego sum in Patre meo, & vos in me, & ego in vobis. Quia habetis mandata mea, & servate ea, ille est qui diligit me. Qui autem diligit me, diligit et Patrem meo: & ego diligo eum, & manifestabo ei meipsum. Haec tamen D. Joannes.

Horum verborum, quæ nimis obscura visa sunt Interpretibus, sensum ut exponamus, obsecrandum est id quod communiter omnes hujus loci Expositores advertunt, scilicet, quod cum mentio fit de adventu Spiritus sancti, ut illis verbis, Et alium Paracletum dabit vobis vel de Filio, ut illis. Et manifestabo ei meipsum; in eum effleta intelligendum, ut adventus Spiritus sancti, totius Trinitatis, scilicet Patris & Filii, excludat confititum, quemadmodum nec Spiritus sancti adventus,

*fam, quia ipsi doceat &c.
qui, in cuius spiritu
et ab omnibus
Chiliotis
reflexione
indus. Non re-
tineantur alii
presentes sed
alique verbi
naturam, se mo-
nem & de-
miserunt
Nazarenus
et letitiae
eum, ut illud
suum S. Goy
exponat.*

*repleto, dicitur
de feste
spiritus sanctus
in a manu
cam Apollon
ac cum ipso
deglutitur,
per minimum
cum ipsius
extremum, &
quo plenus*

*que gratia
Ambrosius
in illa ver
Benedic
autem 55. I
non Sp
andum in
per intro
ua Car. 2.
nem & la
tum in de
bra de Sp
loco Iren
entia, qui
laci con
ato adepu
illa fons
regalo Pe
maneat
nem m
m, nec sit
ves man
hanc est
S. M.
ago san
Tib
Zy hater
SIAN
me. Qu
ego dicit
en D.
7.23
prud
catura sibi
Bala
obser
Eph
e hujus m
od cum
Majest
illa ver
f. filio, ut
4.26
inelli
is Tri
lucis
confor
Autu
adven
tus*

Ivan. 14. Quid factum est, quia manifestatus es nobis te ipsum, & non mundo.

In hoc igitur loco Christus Dominus aperit incepit tractare de spiritu sancti advento in corda discipulorum, quem discipulus mandata servantibus promittit. Et cum mandata non possint servari nisi in Spiritu sancto, perspicuum est, discipulos ante adventum Spiritum sancti habuisse jam Spiritum sanctum, ut recte adverterit Augustinus tract. 74. in Ivan. Quia haec promissio facta a Christo Domino, intelligenda est de plenitudine Spiritus sancti: quae plenitudo (ut superius adnotavimus) non tam in Spiritu sancti donis, quam in personae ipsius infusione ac manifestatione in discipulorum cordibus in diligenda est. Deinde sequentibus verbis, ut maneat vobis, &c. Spiritum sanctum non solum promittit venturum, sed & cum ipsis Apostolis in aeternum permanens, quod & vere impletum est in Apostolis: nam a gratia illa, quam adventore Spiritu sancto accepimus, numquam exciderunt, nec in aeternum excident.

Addit praeterea, *Quem mundus non potest accipere, quia non videt eum, nec scit eum. Quia significat, Spiritum sanctum non esse eorum communem omnibus mundus enim, (id est peccatore) non potest eum accipere, quia non videt, nec scit eum. Primo, quia non habet purum & mundum cor, ut Apostoli habuerint: mundi enim corde habunt, qui accipiunt Spiritum sanctum; & ideo addi: *Vos autem cognoscetis eum, quia apud vos manebit, & in vobis erit. Cognoscetis, inquit, cognitione experimentali, per quam DEUS sine Spiritu sancti mentibus infundendus, quasi per tactum & vitalem amplexum, sine unionem realem ab Apostolium spiritibus era dignificandus, quod ut expressius denotaret, addi: *Quia apud vos manebit habituali & permanenti unione, quia modum apud ceteros iustos, sed & in vobis erit, ita ut per actum cum eo unionem, et ius Dei, nam de statu suis praesentiam.***

Nec solum Christus Spiritus sancti praesentiam sine adventu, sed & suam quoque liberalissime promittit, dicens: *Non relinquam vos orphanos, veniam ad vos. Quem adventum Christi S. C. illus lio. 9. cap. 45. in Ivan. assertus esse spiritualem, & effe intelligendum de Christo secundum ejus Divinitatem, quando una cum Spiritu sancto & Patre venturus erat in Apostolorum corde.*

Hoc igitur adventus tam Spiritus sancti, quam Filius & Pater, iam exponit principios effectus. In illo die, inquit, vos cognoscetis, quia ego sum in Patre meo, & vos in me, & ego in vobis. Quibus verbis aperit promittit Apostolis ait illam & perfectissimam Trinitatis cognitionem, & deinde a clavis unionem, qua ipsis DEO, & DEUS ipsis Spiritus S. adventu forent felici et copulandi.

Sed ut genuinam etiam horum verborum interpretationem, quae valde obscura Patribus visa sunt, aperiamus; leite oportet, in his non de statu gloriae, sed de praesenti hujus vita tempore (ut placuit Chrysostomo & Euthymio, quos referat & sequitur Toletus in Ivan. Ann. 23.) fieri mentionem, qui etiam merito sentit hic loqui Christum de perfectissima & sublimi cognitione, quam Apostoli erant habituri post adventum Spiritus sancti de Trinitatis mysterio, qualiter inquam Filius sit in Patre, & econtra; & qualiter Filius & ratio Trinitas sit in eis, & ipsi in Trinitate, non secundum unionem substantialem, sed secundum unionem hanc amoris intimam & arcana, quam ipsum DEUM tenui interiori & quasi tactu spirituali percepit erant Apostoli, alludens ad illud, quod Ivan. c. 14. dixerat: *Rogo, Pater, ut unum sint, scilicet mecum per hujus amorosam unionem vinculum & amplexum, sicut ego & tu unum sumus, in substantia & essentia.*

Præterea, iterum atque iterum (aliis tamen verbis) eamdem promissionem confirmans, dicens, *Qui habet mandata mea, &c. usque, manifestabo ei meipsum. Antea promiserat Spiritum Paracletum mandata servantibus, nulla facta sui ipsius mentione; nunc jam eidem suipius adventum promittit, non quia Spiritum sanctum aut Patrem excludat. Promittere vero non quomodo ocmque, sed manifestum adventum: & manifestabo, inquit, me illi: quia illa die cum venerit Spiritus sanctus, tam ipse quia Pater & Filius manifestabuntur per eorum perceptionem experimenalem in cordibus discipulorum futuram. Haec sunt quae D. Joannis mentis magis consona videntur, & quae aperiuntur Spiritus sancti missionem declarant, clariora autem sunt, si quae sequuntur in texu attinuerint considerentur.*

CAPUT IX.

Patrum quamplurima de Vnione supernaturali & fruitura anima cum DEO testimonia,

Huius divinae unionis inter Patres primus assertor fuit magnus ille Theologus S. Dionysius Areopagita, qui à D. Paulo edocitus, eam posteriori aeo scriptam secreto stylo reliquit: de qua multi etiam antiqui Padres scriptum suis scriptis tradidérunt; nullus tamen ex illis ad doctrinam mei hodierni captui nostro attemperatum dicitur. Omnes tamen licet raptim, mysticam hanc & fruitorum cum DEO conjunctionem, quae fruitionis aeternae imaginem gerit, insinuarunt, ut ex sequenti serie plenius constabit.

S. DIONYSIUS AREOPAGITA

In lib. præserium de Mystica Theologia, in libris de Divinis nominibus, & in Epistolis, ouissimum in his quas Timotheo discipulo exaravit, ubi post traditionem dispositionem ad mysticam Theologiam, quæ in abnegatione omnis cognitionis particularis & affirmatiæ circa DEUM, & in separatione affectus ab omnibus rebus extra DEUM constituit, ita inquit: Er sit posibile, ignorè concurge ad eius unitatem, qui ejus super omnem substantialiam & cognitionem: etenim excessus tuipius ab omni irretentiviti & absoluто mundi, ad superficiem substantialem